

Ирена Зечевић

irena.zecovic.bp@gmail.com

Александар Радовић

araddovic@gmail.com

Библиотека Матице српске Нови Сад

УДК 027.022(497.11)

DOI 10.7251/BSCSR2310030Z

БИБЛИОТЕКЕ КАО РЕСУРС ДРУШТВА 21. ВЕКА КРОЗ ПРИМЕРЕ НЕКЊИЖНЕ ГРАЂЕ ИЗ ФОНДОВА ПОСЕБНИХ ЗБИРКИ БИБЛИОТЕКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Сажетак: У раду је, на примерима из Посебних збирки Библиотеке Матице српске, истражена веза између животне свакодневице и улоге коју библиотечка грађа и извори имају у њој. Основни животни циклус сваког појединца чини рођење, полазак у школу, запослење, свадба и сахрана, уз низ других догађаја који творе појединачну и колективну судбину. Антрополошке основе човековог постојања, могуће је разумети као потрагу за друштвеним и личним развојем, а човек и заједница траже га од рођења, као почетка животног циклуса, па до смрти, када се тај животни ток прекида. Према речима Загорке Голубовић, антропологија успоставља везу између филозофског, научног и уметничког света живота. Одговарајући на тему стручног скупа у организацији Друштва библиотекара Републике Српске, аутори настоје да идентитетска упоришта пронађу у библиотекама, древним установама културе, које се временом трансформишу у визуелне и интернет заједнице. Животне етапе праћене су презентованом библиотечком грађом и изворима из Посебних збирки Библиотеке Матице српске и представљају поуздан ослонац приликом реконструкције индивидуалног и социјалног контекста. Одабрана неконвенционална грађа афирмише библиотечко-информациони рад, као и његову везу са животним ритмовима свакодневице.

Кључне речи: некњижна грађа, библиотекарство, Посебне збирке Библиотеке Матице српске, животни циклус, антрополошки аспект, идентитет.

Некњижна библиотечка грађа, као средство преношења идеја, информација и естетских садржаја, веома је важан извор информисања о различитим темама из друштвене и културне историје и тиме незаобилазан ресурс историографских сазнања. “Слике графикони, мапе, дијаграми, скулптуре, само су неки од предмета које библиотеке укључују у фондове, да би испуниле своје образовне, културне и естетске, као и научноистраживачке циљеве”¹ истичу теоретичари библиотекарства, са циљем да у библиотечко-информациону делатност укључе разнородну грађу која шири сазнања о свету око нас.

Ланац „набавка-каталогизација-презентација“ одвија се у Матици српској и Библиотеци Матице српске од пештанског периода рада ових установа српске културе, званично од 16. фебруара 1826. године, када је потписан *Основ* Матице српске. Библиотека Матице српске је током непуна два века постојања (1826-2020) набавила, каталогизирала и представила изузетно важан корпус грађе којој је посвећен стручни скуп у организацији Друштва библиотекара Републике Српске под називом *Библиотеке – мјесто друштвеног и личног развоја*.

Током последње две деценије методолошке (епистемолошке) теоријске поставке у библиотекарству и другим друштвеним наукама инсистирају на термину „друштва знања“. Како истиче Жељко Вучковић, „библиотекарство (је) највероватније најдисциплинарнија научна област, која за свој предмет има знање о знању, односно уређивање, повезивање, структурисање и коришћење графичких записа_(подвукли аутори) најразноликијих људских идеја и искустава“².

Аутори рада су се определили да у оквиру задатог темата размотре улогу појединих збирки (колекција) у „потрази“ за друштвом знања. Искоришћена је могућност коју нуде Посебне збирке Библиотеке Матице српске, јер сазнајно-развојни процеси о којима је реч нису и не би требало да буду одвојени од живота самог. Напротив, животни ток и временско

¹ Branko V. Knežević, *Specijalno bibliotekarstvo* (Beograd: Trebnik, 2002), 198.

² Жељко Вучковић, *Јавне библиотеке и јавно знање* (Нови Сад: Библиотека Матице српске, Футура публикације, 2003), 9.

збивање у њему неодвојиви су од историографских извора које чувају библиотеке, музеји и архиви. Документациона и ликовно-графичка грађа и извори учвршћују лични, родни, професионални, верски и национални идентитет, како појединца тако и чланова заједнице. Улога библиотека и библиотекара, приликом социјалног организовања појединца и друштвених група, представљена је на основу интеракције са библиотечким јединицима који нису монографске публикације нити континуирани извори. У заједништву појединца и колектива, између приватног живота и друштвене историје, одвија се човеков живот од првог плача до смртног часа.

Некњижна библиотечка грађа и извори документују живот сам. За потребе овог рада презентовани су примери из Посебних збирки Библиотеке Матице српске који приказују животни временски ток од рођења до смрти и везу коју појединац, временом, успоставља са средином у којој живи и ради. У складу са важећим тенденцијама у историографији данашњице³, честитке, фотографије, проспекти, плакати и друга визуелно атрактивна грађа и извори, документују животну свакодневицу бележећи догађаје у којима појединац и колектив учествују.

Библиотечка грађа и извори посматрани су у двојако. Првенствена улога баштинских установа културе⁴ је набавка, обрада (каталогизација) и чување за будућност историографских извора о животном току „између личне и породичне историје“. Календари, проспекти, фотографије, плакати, трговачки рачуни, крштенице, умрлице и др.

³ Историографија данашњице пуну пажњу поклања „приватној историји“ земље или региона јер су, последњих тридесетак година, границе на основу којих се посматрају феномени „приватног“ и „јавног“, постале флуидне.

⁴ Баштинске установе културе су институције непокретне културне баштине чији је циљ чување личног и колективног идентитета уз усмереност ка неговању моралних и естетских вредности појединца и друштвене заједнице. Бележење и чување рукописних и штампаних извора, предмета из прошлости, документационе грађе различитог порекла заједнички је задатак библиотека, музеја, архива и заводâ за заштиту споменика културе.

документи су времена у којем су настали и оставштина су за будућност. Између прошлости и будућности, између неба и земље, између стварности и сна, налазе се и артефакти о рођењу, честитке поводом завршетка школовања, „забелешке“ о пријему у стални радни однос, фотографија са свадбе, све до пârти и посмртних слова.

Друштво знања, о којем се данас често говори и пише, не заобилази нити негира овај „документаристички приступ стварности“ који аутори афирмишу у овом раду. Иако приказује живот појединца и колектива ван оквира крупних историјских догађаја (ратови, битке...), информациони потенцијал ситно-штампане и докуметационе грађе није умањен.

Посебне збирке Библиотеке Матице српске јесу и остаће важни ресурси друштвеног и организованог знања у друштву којем су посвећене Агенде одрживог развоја. Вредност набављене, каталогизирание и заштићене библиотечке грађе и извора видљива је до данас, када можемо да пружимо информације и о значајним историјским догађајима као што су православни црквени сабори током 19. века, или рецимо, фотографију куће у Сомбору у којој је становао владика Платон Атанацковић. Документациона и ликовно-графичка грађа стављена је на увид стручној јавности, а примерима из електронске базе података доказује да је „основни циљ библиотекарства да учини графичке записе (подвукли аутори) цивилизације (публиковано људско знање и искуство), у највећој могућој мери друштвено корисним, без обзира да ли је корисник библиотеке дете задубљено у своју прву сликовницу или велики научник који се бави високоспецијализованим научним истраживањем“⁵.

Научна мисао о психолошким, етнопсихолошким, економским и културним приликама у иностранству и у српској културној средини данас инсистира на историји приватног живота. По узору на француске изворе, научници из Србије су, током последњих петнаестак година, истражили

⁵ Жељко Вучковић, *Јавне библиотеке и јавно знање* (Нови Сад: Библиотека Матице српске, Футура публикације, 2003), 55.

„Приватни живот у српским земљама средњег века“⁶ до живота нашег народа у 20. веку. „Досадашња истраживања и сазнања јасно су показала да и разни аспекти *приватности* имају своју историчност и контекстуалност, да су се мењали у зависности од епохе и територије...“⁷, што потврђује некњижна грађа из Посебних збирки Библиотеке Матице српске. Библиотечка грађа и извори о „историји приватног живота“ на балканским просторима расути су на страницама бројних књига и часописа. Међутим, сликовна грађа омогућује да сећања из наших школских клупа, са свадбених веселја и и пословног окружења допру и до наших потомака, а тумачећи прошлост и садашњост стичу статус библиографског извора.

Овако „излистане“ странице, документи, фотографије и друга визуелна средства, јесу етнолошка читанка простора на којем су објављени. Цитирани научници потврђују да је, у историографији нашег времена, одбачена стриктна дихотомија на „приватни“ и „јавни“ живот. Управо је наведена околност омогућила уплив „приватног“ у историографију и у службена проучавања историјских догађаја, што је кроз „репрезентативне узорке“ приказано у тексту.

Школски и систем радног законодавства, могуће је тумачити на основу просветних сведочанстава и радних књижица, а историја Српске православне цркве цитатима из Божићних и Ускршњих посланицâ СПЦ. Апострофиран је полазак у школу и документа која се, том приликом, прилажу надлежним државним органима. Забележен је тренутак завршетка школовање (тренутак стицања дипломе) и ефекат како се овај чин, битан за појединца, одражава на колектив у којем се он запошљава. Посао и одмор, радно и слободно време комплексна је и вишезначна тема радног законодавства, психологије и менаџмента, а Библиотека Матице српске, кроз документациону грађу о томе сведочи. Део те грађе и извора о

⁶ *Приватни живот у српским земљама средњег века*. Прир. Смиља Марјановић-Душанић и Даница Поповић (Београд: Слио, 2004).

⁷ *Приватни живот код Срба у деветнаестом веку*. Прир. Ана Столић и Ненад Микуљевић (Београд: Слио, 2006), 6.

историји, етнологији, просвети и културним збивањима на Балкану током последња три века указују, речју и сликом, на промене друштвених односа који се, и сада, одигравају.

Као једна од друштвених наука, библиотекарство набавком, каталогизацијом грађе и њеном заштитом, региструје социјални живот и промене у њему. Приступ у раду налагао је ауторима да истраже друштвену историју Србије и Балкана и на то како се та „Велика Историја“ приказује у често физички минијатурним примерцима библиотечке грађе и извора . У раду, „ситна грађа“ и „Велика Историја“ иду раме уз раме. Јер, документ у поседу Библиотеке Матице српске јесте сведочанство о тој прошлости и не само о њој. Потврђена је, примерима из електронске базе података Библиотеке Матице српске, веза документа и историјског тока, проверена блискост библиотекарства и архивистике. Библиотечко-информациона делатност сродна је темама из историје уметности и савремених уметничких токова, а потврда о томе су и производи графичког дизајна, првенствено плакати, који илуструју фазе живота појединца и колектива. Некњижна грађа и извори сведочанства су појединачних и друштвених збивања и потврђују индивидуалне и социјалне идентитете. Човеков идентитет могуће је (из)градити на различите начине, а библиотечка грађа и извори, визуелном атрактивношћу, вишезначношћу упућених порука и њиховом трајношћу, значајно доприносе да потрага појединца и заједнице ка самосвести буде плодотворна.

Друштвено-политичку сцену оличавају прославе и забаве, годишњице матуре, прославе Дана фирме, а етнолошки идентитет чини и одевање и потреба за модом. Економску „димензију“ постојања појединца и друштва могуће је приказати рачунима, ценовницима роба и сл. Кроз призму некњижног библиотечког материјала посматрају се и остали животни догађаји и фазе (важност исхране, становања, могућност путовања, квалитет лечења кроз приказ историје здравствене културе), као и учешће појединаца и друштвених организација у политичком животу. Човек као социјално биће активно учествује

у културним догађајима, а траг тог присуства су и улазнице позоришних и биоскопских представа, програми и проспекти о активностима музичких састава...

У Фонду ситно-штампаног и документационог материјала Библиотеке Матице српске налазе се и сведочанства о националном и верском идентитету људи са балканских простора. Ову групу извора репрезентују Божићне и Ускршње посланице Српске православне цркве, али и документи на другим језицима који потврђују тезе етнолога (антрополога) да је човек, између осталог, и „*homo religiosus*“. Према речима Едгара Морена, религија „лучи оптимизам који, помоћу обреда који су израз веровања у загробни живот, омогућава јединки да савлада своју стрепњу“⁸.

Због обимности рада, аутори су се определили да прикажу само најбитније сфере живота као што су: рођење, полазак у школу, запослење, свадба уз стварање новог живота и смрт. Настојање да се текстом и илустрацијама прикаже човек појединачни и колективни идентитет у три временске димензије (прошлост, садашњост и будућност) омогућило је да се, још једном, „прочитају“ документи који се налазе у Посебним збиркама Библиотеке Матице српске.

РОЂЕЊЕ – почетак животног циклуса

Према речима антрополога Бојана Јовановића “Долазак на свет новог члана представља, несумњиво, један од најзначајнијих догађаја у животу сваке заједнице. Рођењем започиње животно циклус појединца праћен одговарајућим обредима у најкарактеристичнијим, преломним тренуцима...”⁹

Историјски извори сведоче да је први попис у Федеративној Народној Републици Југославији спроведен је

⁸ Edgar Moren, *Čovek i smrt* (Београд: Београдски издавачко-графички завод, 1981), 91.

⁹ Бојан Јовановић, *Магија српских обреда: магија српских обреда у животном циклусу појединца* (Нови Сад: Светови, 1995), 43.

1948. године¹⁰, а након ослобођења земље, настављен је упис у Матичне књиге. Један од таквих докумената је и Извод из Матичне књиге рођених тј. „Извод из матице рођених“ у издању Књижаре и папирнице „Минерва“ из Београда 1945. године. Једнолистни примерак димензија 18 x 35 cm, насловљен је на Елену Лападат рођену 25. марта 1929. године из Сарче (место Сутјеска), у општини Сечањ. На крштеници (родном листу) је печат Месни народно-ослободилачког одбора из Сарче, уз потпис матичара Војислава Стајића.

Извод из матице рођених								
Титула бр.	Дан, месец и година уписа	Дан, месец и година рођења	Име, презиме и вероисповест	Родитељи			Место где је роден или се родио у матичној књизи	Презиме матичаре или матичара
				име и презиме, место (матична) и професија	презиме и дан рођења	дан рођења		
17-	28 март 1929	25 март 1929	Елена Минерва мат. грб.	Лападат Јон матич. грб.	мат. грб.	32	Сарча	Јон Лападат-ср. Јулијана-ср.
				Јосифа Вујић мат. грб.	мат. грб.	26	Сарча	Јана Вујић-ср. Марија-ср.

Национална уписница — Извод

Потврђујемо, да се овај извод из матичне књиге рођених Сарча 1929. у Сарчи, дане 15-VIII-1945 год.

Матичар у овој крштеници матичари под бр. др. — 18

Срп. бр. 10 Књижаре и папирнице „Минерва“

Извод из Матице рођених— илустр. 1

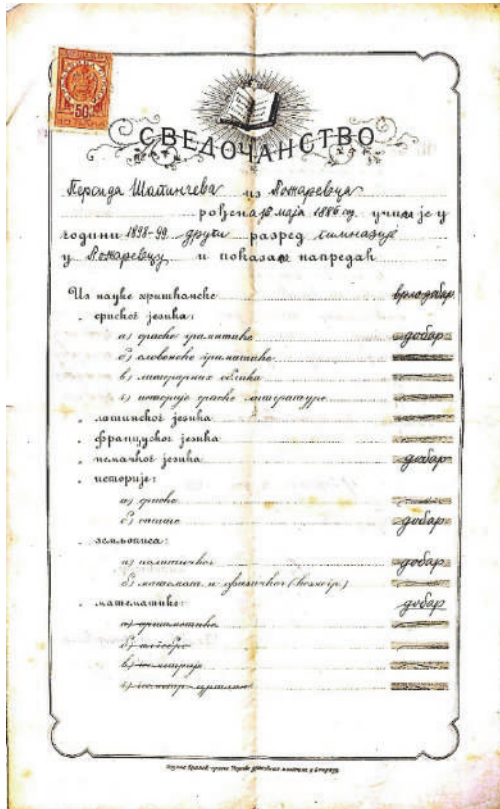
ПОЛАЗАК У ШКОЛУ - вид просвећивања и социјализације

“Србија се, такође, управо у том времену, веома озбиљно бавила образовањем својих учитеља увођењем низа законских одредаба...Између осталих промена, у другој половини 19. века, убрзано су отворане учитељске школе ради школовања одговарајућег наставног особља и образовања будућих

¹⁰ УПУТСТВА за извршење пописа становништва у Федеративној Народној Републици Југославији : на дан 15 марта 1948 године : (с уредбом и наредбом о попису. Београд : Савезна планска комисија, Државни статистички уред, 1948.

учитеља. Континуирани процес отварања учитељских школа допринео је институционализацији образовања¹¹.“

Наведени цитат потврђује школско сведочанство из 1899. године, насловљено на Персиду Шапинчеву (Персида Шапинац прим. аут.), која је похађала други разред Гимназије „Кнез Михаило“ у Пожаревцу. Документ, у издању Краљевске српске управе државних монопола у Београду, вишеструко је значајан. Представља писани траг о школском образовању у ондашњој Србији и својеврсна је потврда о могућности школовања женске деце у патријархалном окружењу.

Сведочанство - илустр. 2

¹¹ Наташа Иветић, *Стево Чутурило у културној историји Срба* (Панчево: Градска библиотека, 2018), 35.

ЗАПОСЛЕЊЕ– почетак радног века

Указ као највиши подзаконски акт у Кнежевини Србији датира још из времена владавине кнеза Милоша Обреновића. Статус државних службеника био је регулисан низом закона и подзаконских аката које су озакоњавали тадашњи владари. Укази тј. унапређења односили су се на државне службенике, који су одлукама суверенâ прелазили у „вишу положајну групу.“ Потврду о овоме илуструје Указ Краља Александра Обреновића из 1893. године, којим је службеник царинарнице у Смедереву Коста Пуљевић стекао виши професионални статус. Осим овог примерка, у фонду ситно-штапаног и документационог материјала БМС налази се још 21 указ, који сведочи о пословним унапређењима. Потписници докумената били су министри различитих ресора, а сваки од указа плени пажњу својим визуелним и графичким одликама. Лични подаци углавном су писани калиграфском техником, а на врху листа је био грб Краљевине Србије, украшен вињетом.

Указ краља Александра- илустр. 3

СВАДБА и стварање новог живота

Ступање у брачну заједницу (био) је прецизно организован друштвени чин јер је „...брак (је) могао бити склопљен само у оквиру важећих традицијских правила чије је поштовање било услов свих потоњих припремних свадбених радњи. Према овим правилима, до брака је могло доћи само између лица која нису била у крвном или вештачком ритуалном својству.¹² Свадбено весеље бележе фотографије и разгледнице које сведоче о традицији организовања ових друштвених догађаја. На разгледници „из архива Николе А. Косића” (Editions Francophiles, бр. 259), налазе се Gradski mladenci из Ужица, а брачни пар овековечен је 1929. године. Наслов јединице библиотечке грађе, димензија 15 x 11 cm, истакнут је на реверсној страни примерка, а разгледница је израђена у црно-белој техници.

Gradski mladenci– илустр. 4.

¹² Милан Јанковић и Наташа Јокановић, *Српске свадбе: главни ток свадбе, обичаји, споменар и албум свадбе* (Београд: А-Ш дело, 1992), 38.

СМРТ – прекид животног тока

Како истиче Бојан Јовановић „Целокупним обредом поводом смрти појединца као природним завршетком његовог живота регулише се његов прелаз са овог на други свет. Уколико је чин рођења изражавао долазак из другог на овај свет, онда и одлазак имплицира враћање, агрегацију, у тај други, хтонски свет чија непромењивост и вечност, према народном веровању, карактерише и основне представе о човечјој души.“¹³

Парте – умрлице, као документациони извор о крају живота, део су ситно-штампаног и документационог материјала Посебних збирки Библиотеке Матице српске. Део ове грађе односи се на заслужне чланове друштва, јавне личности из културног и политичког живота, а оглашавале су их установе, удружења, политичке партије чији су били чланови. Свака од њих каталогизирана је појединачно према Међународном библиографском опису некњижне грађе ISBD(NBM) у формату COMARC В и маскама N или Z. Осим умрлица јавних личности, Посебне збирке Библиотеке Матице српске поседују и значајан број парти цивилног становништва са територије бивше Југославије и каталогизиране су у збирним записима по азбучном реду.

Умрлицу Јована Јовановића Змаја из 1904. године огласила је Српска народна радикална странка (политичка организација коју је предводио Јаша Томић) чији је Змај био члан од 1887. године до смрти. Обавештење да је преминуо један од водећих српских песника 19. века, лекар и активни учесник друштвених збивања у Аустроугарској и Краљевини Србији (био је и делегат на Српским црквено-народним саборима 1885. и 1902. године) саопштено је на дан смрти песника (1. јуна 1904. године). Умрлица је штампана у Новом Саду, у Српској штампарији др Светозара Милетића, уз информацију о часу смрти.

¹³ Бојан Јовановић, *Магија српских обреда: магија српских обреда у животном циклусу појединца* (Нови Сад: Светови, 1995), 244.

Парта Јована Јовановића Змаја – илустр. 5

Закључак

Континуирани „наступ“ некњижне грађе у српском библиотекарству догодио се с краја осамдесетих година XX века, а свој креативни замајац доживљава у првим деценијама XXI века. Покретање пројеката од националног и регионалног значаја, учешће наших библиотекара на конференцијама IFLA-е и другим стручним скуповима, издаваштво националних и јавних библиотека, које све чешће издају публикације које су предмет овог рада, омогућили су да некњижна грађа избије у „први план.“

Библиотечка грађа и извори, баш као и архивска, те грађа која се чува у музејима Европе и света, драгоцене су и неопходна сведочанства о човековом „ходу кроз време“. Представљени рад настојао је да прикаже појединачни и колективни развој у животу јединке и заједнице у којој живи. Термин „развој“ из наслова темата стручног скупа аутори су

тумачили као потрагу за идентитетом. Он се тражи целог живота, а библиотечка грађа и извори итекако могу да, својим сазнајним капацитетима, помогну појединцу и колективу да стекне самосвест. Истовремено, библиотеке (п)остају битно средиште потраге за знањем и у 21. веку, у којем предност стичу електронски извори информисања. Антрополошке основе човековог постојања документоване су на основу једнолисних примерака из Посебних збирки Библиотеке Матице српске. Основне животне етапе (рођење, школовање, запослење, свадба и смрт) посматране су на основу библиотечке грађе и извора „малог формата“ али изузетног вредносног потенцијала. Некњижна грађа, као сведок времена, још једном се потврдила као значајан ресурс за изучавање животних циклуса, како у јавним, тако и у националним библиотекама.

Посебне збирке Библиотеке Матице српске, створене шездесетих година 20. века, своју мисију „бележника времена“ остварују и у деценијама у којима живимо.

Литература и извори:

1. Andevski, Milica. "Pedagoški smisao i značaj putovanja" у *Тема: путовања*. уредник Никола Грдинић, 21-56. Нови Сад: Завод за културу Војводине, Друштво за проучавање XVIII века, 2013.
2. Arsenijević, Miloš. *Vreme i vremena*. Beograd: Dereta, 2003.
3. Беловић-Бернациковска, Јелица. *Југословенски народни везови*. Нови Сад: ПЦК, 1933.
4. Vasić, Pavle. *Odelo i oružje*. Beograd: Univerzitet umetnosti, 1974.
5. Veljković, Božidar, Dinko Bilić. *Turizam: fenomen putovanja*. Banja Luka: Nezavisni univerzitet, 2017.
6. Вуковић, Илинка и Даринка Милинковић и Душанка Мандић, „Магистрални рецепти доктора Милоша Тодорова из Сомбора“ у *800 година српске медицине*. Београд: Српско лекарско друштво, 2014.
7. Вучковић, Жељко. *Јавне библиотеке и јавно знање*. Нови Сад: Библиотека Матице српске, Футура публикације, 2003.
8. Иветић, Наташа. *Стево Чутурило у културној историји Срба*. Панчево: Градска библиотека, 2018.

9. Јанковић, Милан и Наташа Јокановић. Српске свадбе: главни ток свадбе,
10. обичаји, споменар и албум свадбе. Београд: А–Ш дело, 1992.
11. Јовановић, Бојан. *Магија српских обреда: магија српских обреда у животном циклусу појединца*. Нови Сад: Светови, 1995.
12. Константиновић, Радомир. „Путовање као чин културе“ у *Од барока до класицизма* (Београд: Полит, 1966.
13. Кнежевић, Branko B.: *Specijalno bibliotekarstvo*. Београд: Trebnik, 2002.
14. Малешевих, Мирослава. *Обичаји око порођаја у традицији Западне Србије*. П.о: *Museum* 3Годишњак Народног музеја у Шапцу. Шабац: Народни музеј, 2002.
15. Marković, Mladen D. *U struji života: psihologija razumijevanja sebe i svijeta*. Вања Лука: Glas Srpske, 2017.
16. Мартинов, Златоје. *Немачки утицај на исхрану Срба у Банату*. Панчево: Mali Nemo, 2004.
17. Милошевић, Гордана. *Становање у средњовековној Србији*. Београд: Археолошки институт, 1977.
18. Moren, Edgar. *Čovek i smrt*. Београд: Beogradskiizdavačko- grafički zavod, 1981.
19. Nikolić, Mihailo. „Иshrana zdravih i bolesnih ljudi“ у *Veliki lekarski savetnik o bolestima i ishrani*, redaktor Mihailo Nikolić. Београд: Narodna knjiga, 1988.
20. *Приватни живот код Срба у деветнаестом веку*. прир. Ана Столић и Ненад Микуљевић. Београд: Clío, 2006.
21. *Приватни живот у српским земљама средњег века*. прир. Смиља Марјановић-Душанић и Даница Поповић. Београд: Clío, 2004.
22. Слијепчевић, Ђоко. *Историја Српске православне цркве, књ. 1. Од покрштавања Срба до краја XVIII века*. Београд: Catena mundi, 2018.
23. *Српски економисти до 1914. године*. прир. Бошко Мијатовић. Београд: Службени гласник, 2008.
24. Стокић Симончић, Гордана и Жељко Вучковић. *Библиотеке и идентитет: пролегомена за историју модерног српског библиотекарства*. Панчево: Градска библиотека ; Нови Сад: Филозофски факултет, 2012.
25. Ђунковић, Срећко. *Школство и просвета у Србији у XIX веку*. Београд: Педагошки музеј, 2016.

**LIBRARIES AS A RESOURCE OF THE 21ST CENTURY
SOCIETY THROUGH NON-BOOK EXAMPLES FROM THE
COLLECTIONS OF THE MATICA SRPSKA LIBRARY SPECIAL
COLLECTIONS**

Abstract: In the paper, for example, from the Special Collections of the Matica Srpska Library, the connection between everyday life and the role that library material and resources play in it is explored. Each individual's basic life cycle consists of birth, schooling, employment, wedding and funeral, along with a number of other events that form an individual and collective destiny. The anthropological foundations of human existence can be understood as the search for social and personal development, and human and community seek it from birth, as the beginning of the life cycle, until death, when that life course is interrupted. According to Zagorka Golubovic, anthropology establishes a connection between the philosophical, scientific and artistic worlds of life. Responding to the topic of the conference a professional meeting organized by the Society of Librarians of the Republika Srpska, the authors seek to find identity strongholds in libraries, ancient cultural institutions, which are increasingly transformed into visual and online communities. The life stages are accompanied by the presented library material and sources from the Special Collections of the Matica Srpska Library and represent a reliable support in the reconstruction of the individual and social context. Selected unconventional material affirms library and information work, as well as its connection to the everyday life rhythms.

Keywords: non-book material, librarianship, Matica Srpska Library Special Collections, life cycle, anthropological aspect, identity.
